

M NIT R

Track II Monitor โดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ฉบับที่ ๔/๖๔ (๑ - ๓๐ ก.ย.๖๔)

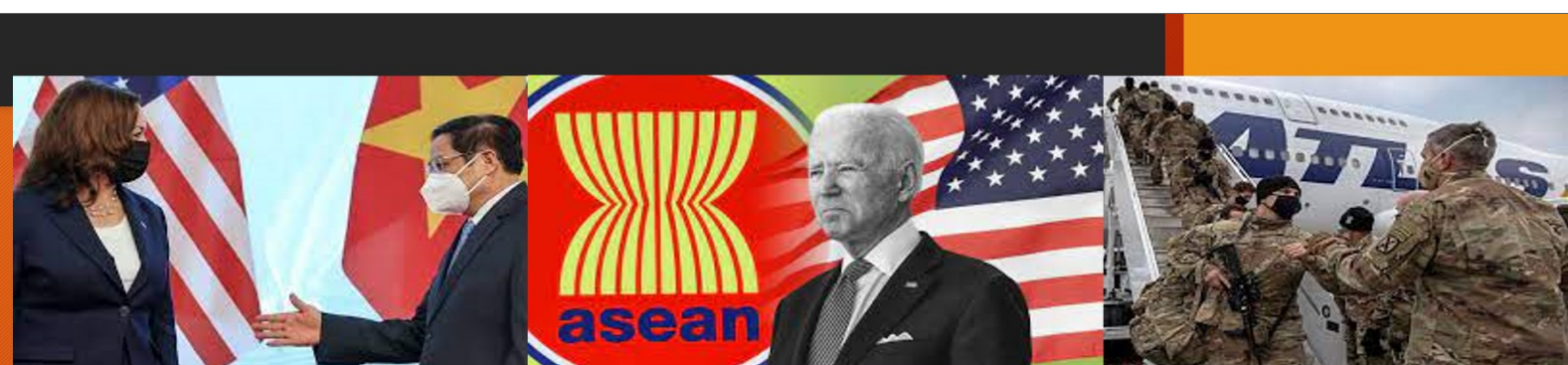
Biden After Afghanistan: Hitting the Buffers in Southeast Asia

รัฐบาลไบเดน พยายามที่จะกลับมามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้ง แต่ยังมีข้อจำกัดว่าจะได้รับการตอบรับจากภูมิภาคนี้มากน้อยเพียงใด รัฐบาลไบเดนได้ยกเลิกแนวทางที่อยู่ติดบทบาทของสหรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเดือนที่ผ่านมา หลังจากที่ละเลยภูมิภาคนี้ไปห้วงเวลาหนึ่ง โดยรองประธานาธิบดี Kamala Harris ประสบความสำเร็จในการเยือนสิงคโปร์และเวียดนามเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2564 หลังจากที่รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม Lloyd Austin เยือนสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และเวียดนามในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2564 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ Antony Blinken ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับอาเซียนในสัปดาห์แรกของเดือนเมษายน

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับอาเซียน ในภาพรวมมีความคืบหน้าพอสมควร โดยมีความคืบหน้าในเรื่อง การจัดหาวัคซีน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงประเด็นด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคง บรรดาผู้นำของรัฐบาลไบเดนระมัดระวังท่าทีแต่คงหนักแน่นในการวิพากษ์วิจารณ์การขยายตัวของจีนในทะเลจีนใต้ ในขณะที่ประเทศเจ้าภาพอย่างสิงคโปร์และเวียดนาม สงวนท่าทีในการแสดงออก

๒. ข้อริเริ่มของสหรัฐถูกบดบังและบั่นทอนจากการล่มสลายอย่างไม่คาดคิดของรัฐบาลอัฟกานิสถาน ที่สหรัฐเป็นผู้หนุนหลัง ส่งผลให้เกิดการถอยร่นอย่างซุ่มนุ้ในการอพยพเจ้าหน้าที่ของสหรัฐ และพันธมิตร รวมถึงชาวอัฟกานิสถานที่ทำงานให้สหรัฐ ซึ่งจีนได้เน้นย้ำถึงความล้มเหลวของสหรัฐ ในการสนับสนุนพันธมิตรและหุ้นส่วน รวมถึงความล้มเหลวในการถอยร่นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สื่อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้วิจารณ์ถึงความน่าเชื่อถือและขีดความสามารถที่ลดลง

ของสหรัฐฯ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการของ Austin, Blinken, และ Harris คือความพยายามในการหยุดยั้งอิทธิพลที่ลดลงของสหรัฐฯ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปฏิกริยาจากนานาชาติในเชิงลบต่อการจัดการวิกฤตการณ์ในอัฟกานิสถานของสหรัฐฯ เป็นที่จับตามองจากทั่วโลก รวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยผลประโยชน์ของสหรัฐฯในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีข้อจำกัดจากปัจจัยภายในประเทศต่อการดำเนินนโยบายต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯในปัจจุบัน โดยวิกฤตการณ์อัฟกานิสถานมีผลกระทบต่อเอกภาพและความสามัคคีของทีมบริหารของไบเดน ในเรื่องเกี่ยวกับผู้ที่ควรรับผิดชอบต่อความล้มเหลวของสหรัฐฯ ในครั้งนี้ ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความสามารถของรัฐบาลไบเดนมาจากทั้งสองพรรคคือพรรครีพับลิกันและเดโมแครต ประกอบกับด้วยเสียงข้างมากในรัฐสภาที่มีอยู่อย่างเฉียดฉิว อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปและมาตรการงบประมาณของประธานาธิบดีไบเดน นอกจากนี้ยังมีข้อกังวลใน

การบริหารเพิ่มเติม คือ การกลับมาระบาดของ Covid-19 และความไม่แน่นอนของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยสรุปแล้วไบเดนและทีมงานยังคงต้องหมกมุ่นในการแก้ปัญหาภายในประเทศและมีเวลาเพียงเล็กน้อยในการสร้างความสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการเผชิญหน้ากับการขยายอิทธิพลของจีน

สถานการณ์ข้างต้นทำให้รัฐบาลไบเดนมีโอกาสน้อยที่จะดำเนินการหาข้อริเริ่มทางการค้า เช่น การเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership: CPTPP) ซึ่งนักวิเคราะห์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในสหรัฐฯ เห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีโครงการเศรษฐกิจที่ดึงดูดใจต่อภูมิภาคดังกล่าว และเพื่อแข่งขันกับจีน โดยสมาชิกพรรคเดโมแครตหัวก้าวหน้ารวมถึงสมาชิกสภาองเกรส (Congress) หลายคนสนับสนุนให้รัฐบาลเน้นหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยในต่างประเทศ ส่งผลให้เป็นข้อจำกัดของสหรัฐฯ ในการช่วยเหลืออาเซียนในการเจรจากับรัฐบาลทหารของเมียนมา ในขณะที่จีนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลทหารเมียนมาและอาเซียน

๓. ข้อจำกัดภายในสหรัฐฯ ที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นฉันทามติที่แข็งกร้าวในกรุงวอชิงตัน (Consensus in Washington) เพื่อตอบโต้ภัยคุกคามจากการขยายบทบาทของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทะเลจีนใต้ ฉันทามติดังกล่าวนั้นไม่ได้มีสัญญาณลดลงจากผลของการถอนตัวออกจากอัฟกานิสถาน ประธานาธิบดีไบเดนได้กล่าวต่อสาธารณะถึงความจำเป็นในการถอนกำลังจากอัฟกานิสถานเพื่อรวบรวมกำลังในการรับมือกับความท้าทายจากจีน โชคไม่ดีที่นโยบายแข็งกร้าวของสหรัฐฯ ต่อจีนเช่นนี้ไม่เป็นที่ชื่นชอบของรัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เอนเอียงไปทางจีน หรือยืนอยู่ระหว่างมหาอำนาจทั้งสอง ดังเห็นได้จากกรณีของเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่จะเสียประโยชน์มากที่สุดหากจีนมีอิทธิพลเหนือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม เวียดนามได้ปฏิเสธต่อการดำเนินการที่จะทำให้เพื่อนบ้านที่มีขนาดใหญ่กว่าอย่างจีนรู้สึกขุ่นเคืองใจ โดยเวียดนามอนุญาตให้เอกอัครราชทูต

จีนพบกับนายกรัฐมนตรีเวียดนามอย่างเปิดเผยพร้อมทั้งการบริจาควัคซีนให้เวียดนาม ซึ่งเบี่ยงเบนความสนใจการเดินทางมาเยือนเวียดนามของรองประธานาธิบดี Kamala Harris ของสหรัฐฯ ซึ่งเดินทางมาถึงเวียดนามไม่กี่ชั่วโมงหลังจากนั้น พร้อมข้อเสนอในการบริจาควัคซีนด้วยเช่นกัน โดยนายกรัฐมนตรีเวียดนามได้เน้นย้ำอย่างเป็นทางการว่าเวียดนามไม่สนับสนุนประเทศหนึ่งต่อต้านประเทศหนึ่ง (Vietnam 'does not align itself with one country against another')

๔. ปัจจุบันดูเหมือนว่ารัฐบาลของไบเดนได้ตกลงใจที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป ในเรื่องที่ว่ารัฐบาลในภูมิภาคเชื่อว่าจะไม่สร้างความขุ่นเคืองให้กับจีน แนวทางดังกล่าวจึงยากที่จะแสดงให้เห็นว่าจะสนับสนุนต่อการให้ความสำคัญสูงสุดในการต่อต้านความท้าทายจากจีนของสหรัฐฯ ได้อย่างไร และแนวทางนี้จึงอาจยากที่จะมีความยั่งยืน โดยสหรัฐฯ มีความเด็ดเดี่ยวในการเผชิญหน้ากับการขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้มากกว่าผู้อ้างสิทธิ์อื่น ๆ อย่างมาก ดังนั้นในอีกมุมมองหนึ่งอาจมองได้ว่า รัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลัง ฉวยโอกาสโดยไม่ลงทุน (free riding) ในขณะที่ปล่อยให้สหรัฐฯ ต้องรับผลกระทบที่ตามมาจากการตอบโต้ของจีน โดยอีกหนึ่งช่องทางสำหรับนโยบายของสหรัฐฯ ในอนาคตคือการหันเหออกจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้ความสำคัญสูงสุดในการเผชิญความท้าทายกับจีน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการโดยยุทธศาสตร์สองทาง (Two-track strategy) โดย Quad ที่มีสมาชิกอีกสามประเทศได้แก่ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และอินเดีย ซึ่งมีความเต็มใจอย่างมากในการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์กับสหรัฐฯ ในการจัดการกับภัยคุกคามจากจีน ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่สหรัฐฯ จะให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้เล่นที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน (like-minded actors) เพราะเนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้วางเฉยในการสนับสนุนสหรัฐฯ เพื่อการขัดขวางจีน ดังนั้นสหรัฐฯ จึงอาจให้ความสำคัญต่อภูมิภาคนี้ในลำดับที่ต่ำกว่า

ที่มา: https://fulcrum.sg/biden-after-afghanistan-hitting-the-buffers-in-southeast-asia/?fbclid=IwAR3II_62xugdPXxjhNYtQ0jZm3qud9TvchRirSzK2zsEE_MGTTuWrbRjBkU

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

admin_info@sscthailand.org

๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕-๑๖

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ : Strategic Studies Center
<https://www.facebook.com/sscthailand.org/>

